

С. 3–16. 6. Панова В.В. *Современные западные исследования международного конфликта* / В.В. Панова // *Международные процессы*. – 2005. – Т. 3. – № 2 (8). – С. 128–135. 7. Перепелиця Г.М. *Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи* / Г. М. Перепелиця. – К.: Стилос - ПЦ «Фоліант», 2003. – 256 с. 8. Радецький В. Г. *Класифікація сучасних воєнних конфліктів і види миротворчої діяльності* / В. Г. Радецький // *Вісник Київського міжнародного університету*. – 2009. – Вип.9. – С. 87–104. 9. Стасюк С. В. *Особливості регулювання сучасних збройних конфліктів: проблеми та перспективи* / С. В. Стасюк. // *Юридична наука*. – 2011. – № 1 (1). – С. 206–210. 10. Стасюк С. *Регулювання сучасних збройних конфліктів міжнародними гуманітарними засобами* / С. Стасюк // *Віче*. – 2010. – № 24. – С. 20–24. 11. Чікін О. А. *Ескалація розвитку збройних конфліктів* / О. А. Чікін, О. О. Чікін // *Персонал*. – 2006. – № 9. – С. 48–51.

УДК: 327.7+341.24+327.8

Юлія Олійник

Національний університет «Львівська політехніка»

УГОДА «ПРО АСОЦІАЦІЮ» ЄС З «ТРЕТІМИ» ДЕРЖАВАМИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

© Олійник Ю., 2014

Розглянуто відносини України та Європейського Союзу через призму відносин ЄС з «третіми» державами. Йдеться про поглиблення співробітництва через підписання угоди «Про асоціацію». Метою дослідження є розгляд досвіду держав, з якими ЄС вже підписав такі угоди та які уже є членами ЄС, а також доведення його значення для України. Особливу увагу звернено на державу-члена ЄС – Польщу. Розглянуто процес адаптації законодавства, який є необхідною умовою для входження цієї держави до Об'єднання, що може послугувати прикладом для України, оскільки йдеться про процес виконання всіх вимог ЄС, що є обов'язковим для подальшої співпраці зі Співтовариством.

Ключові слова: ЄС, угода «Про асоціацію», Україна, Польща, співробітництво.

Yuliya Oliynyk

«ASSOCIATION AGREEMENT» OF THE EU WITH «THIRD» COUNTRIES: POLAND EXPERIENCE

© Oliynyk Yuliya, 2014

We consider the relations between Ukraine and European Union through the prism of EU relation with the «third» countries. It is referred to more intensive cooperation through signing the «Association agreement». The research objective is to study the experience of Member-states and the states with whom the Agreement has already been signed, as well as to research the importance of this experience for Ukraine. Particular attention was paid to the EU Member-State – Poland. It is recognized that the process of the laws adaptation to the EU requirements is a necessary condition for the entrance into the Union, and it is a necessary condition for further cooperation for association.

The «Association agreement» does not include the perspectives of Ukrainian EU membership, but this, according to the researches, will facilitate the cooperation between the

two parties, strengthening the political and economic integration with EU. Though, this is only the beginning of a complex work. After the Association Agreement comes into force, Ukraine will have to fulfill certain obligations, especially in the adaptation of Ukrainian law to the EU requirements within the Agreement. But it is not limited to this, as the law adaptation process is dynamic and in this situation its specific spheres of adaptation and those of the listed legal acts necessary for realization in the national legislation can not be correctly determined. The adaptation of the law of Ukraine to the EU legislation is conducted through the corresponding amendments to the acting law and in the development of new acts with regard to the Association achievements and requires complex approach. The Association achievements include not only the EU regulations (regulations, directives, decisions, resolutions, etc.), but also general principles of EU right, decisions of the European Union, strategies, actions and common positions within the common foreign policy and the security policy. In this context the experience of Poland as our neighbour and as of the state whose integration process was successful, is very important for Ukraine.

Key words: EU, Association agreement, Ukraine, Poland, cooperation.

Відносини між Україною та Європейським Союзом з кожним роком розвиваються все стрімкіше. Проте якими вони будуть у подальшому більшою мірою залежить від української владної еліти.

Процес підписання Угоди «Про асоціацію» між Україною та ЄС потребує перш за все розуміння такого поняття, як «асоціація». Отже, цей термін визначають як налагодження між Об'єднанням і «третьою» державою чи міжнародною організацією привілейованих договірних взаємовідносин, заснованих для досягнення спільних цілей, які реалізують паритетні органи, здатні ухвалювати обов'язкові для сторін рішення, і в межах яких забезпечено часткову участь асоційованого партнера у правопорядку ЄС [17].

Актуальність цієї статті зумовлена тим, що дослідження історії підписання угод «Про асоціацію» ЄС з «третьою» державами надасть можливість простежити досвід з подальшим його використанням для нашої держави та уникнути помилок під час самого процесу виконання всіх поставлених вимог, що висуває Об'єднання до держав-асоціантів, оскільки тепер триває процес підписання згаданої угоди між Україною та Європейським Союзом.

Суттєво вплинули на формування теоретико-методологічних засад нашого дослідження європейської інтеграції наукові праці зарубіжних дослідників, зокрема Е. Маровчика [19], Дж. Догерті [15], С. Стоуна [20], Дж. Варвіка [21] тощо.

Окрім того, слід згадати дослідження українського дослідника М. Микієвич, порівнявши й проаналізувавши Європейські Угоди «Про асоціацію», укладені між ЄС та державами Центральної і Східної Європи та Угоду «Про партнерство й співробітництво», що укладена між Україною та ЄС, визначив передумови вступу України до ЄС і підсумував, що «виконання низки зобов'язань, які несе Україна згідно з Угодою «Про партнерство і співробітництво», дасть змогу еволюційно підготувати правову основу її майбутнього вступу в Європейський Союз в якості повноправного члена» [7, С. 180].

У науковій літературі угоду «Про асоціацію» перш за все розглядають з правового боку, зокрема у працях вищезгаданих науковців, а також у контексті подальшої інтеграції держав до європейського співтовариства. Проте все ще недостатньо досліджена залишається проблема порівняльного аналізу різних типів таких угод, і саме тому **метою** статті є систематизувати досвід ЄС щодо підписання угод «Про асоціацію» з «третьою» державами, а відтак визначити подальші кроки для поглибленого співробітництва з Європейським Союзом.

Перші угоди «Про асоціацію» були укладені ЄЕС у 1963 р. з Грецією, Туреччиною та групою колишніх колоніальних володінь Франції, Бельгії та Італії. На той час асоціація була механізмом налагодження відносин між колишніми метрополією і колоніями шляхом поширення на них торговельних преференцій або ж механізмом переходу до зони вільної торгівлі та створення митного союзу, як у випадку з Грецією і Туреччиною, у згаданий період, а також Кіпром і Мальтою

на початку 1970-х рр. У 1990-х рр. укладено угоди «Про асоціацію» з державами ЦСЄ, що є відомими також як Європейські угоди. В преамбулі і першій статті згаданих угод зазначено, що асоціація є засобом для досягнення членства в ЄС.

Наприкінці 1990-х – початку 2000-х рр., щоб поглибити зв'язки з арабськими державами Середземномор'я та Ізраїлем, ЄС почав укладати Євросередземноморські угоди «Про асоціацію», які не містили жодних натяків на членство в цій організації й обмежувалися створенням зони вільної торгівлі і розвитком політичного та гуманітарного співробітництва.

У 1990-х рр. зростання інтересу ЄС до держав Латинської Америки відбувалося разом із масштабним інвестуванням в енергетичний, банківський та інформаційний сектори. 1 жовтня 2000 р. набув чинності Договір «Про економічну асоціацію, політичну координацію і співробітництво» (Загальний договір) між Мексикою та ЄС. Поспіх Європейського Союзу, з яким закінчилися переговори з Мексикою, був зумовлений потребою мати гарантований доступ до ринку держав-членів НАФТА і запобігти виникненню перешкод для реалізації власних економічних інтересів. Хоча назва договору і містить поняття асоціації, все ж дослідники не вважають його угодою «Про асоціацію». Проте, 1 березня 2005 р. набула чинності Угода «Про асоціацію» між ЄС та Чилі, яка за змістом була дуже схожою на Євросередземноморські угоди, але не містила зобов'язань зі створення зони вільної торгівлі чи перспективи членства. Йшлося лише про диверсифікацію та розширення двосторонніх торговельних відносин відповідно до положень СОТ.

Реалізуючи основну стратегію зовнішньої політики і безпеки, що передбачала своє поширення у всіх регіонах землі, Рада ЄС у квітні 2007 р. затвердила мандат на проведення переговорів щодо укладення угоди «Про асоціацію» з державами Центральної Америки та Андського співтовариства націй (АСН). Крім того, досі тривають переговори щодо укладення Угоди «Про міжрегіональну асоціацію» між ЄС та МЕРКОСУР, які розпочалися у 2000 р. Це зумовлено суперечностями між Союзом стосовно лібералізації торгівлі сільськогосподарською продукцією.

Окремого розгляду потребують відносини ЄС з державами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) (Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн, Швейцарія). Відповідно до ст. 1 Угоди «Про Європейський Економічний Простір», членами якого є держави ЄС та ЄАВТ (крім Швейцарії), документ є угодою «Про асоціацію». ЄС консулює ці держави щодо проекту законодавства Союзу, але вони не беруть участі в ухваленні його рішень. Держави ЄАВТ якоюсь мірою можна було б назвати асоційованими партнерами ЄС, але в офіційних документах ЄС їх так не називають. Крім статусу асоційованої держави з ЄС, жодного іншого статусу у його праві не існує.

З інших прикладів угод з «третіми» державами можна назвати Європейські угоди «Про асоціацію», які були укладені ЄС з 10 державами Центральної та Східної Європи (всі вони стали членами ЄС), з Туреччиною (12 вересня 1963 р.) та угоди «Про асоціацію», підписані Європейським Союзом з деякими державами Середземномор'я (Кіпр, Мальта) у 1960-ті рр. Згідно з цими угодами, було визначено умови взаємодії цих держав з ЄС на підготовчому етапі до їх вступу до ЄС. Зміст і текст цих угод є дуже подібний. З огляду на це, дослідники такі угоди називають типовими [16], на практиці ж кожна угода визначає конкретні питання асоціації, беручи до уваги специфіку двосторонніх відносин конкретної держави з Європейським Союзом, пріоритети та сфери взаємних інтересів.

8 березня 1993 року у Брюсселі підписано Угоду «Про асоціацію» між ЄС та Болгарією [3], яка набула чинності 1 лютого 1994 р., після її ратифікації на Народних Зборах Болгарії, Європейському парламенті та у всіх національних парламентах держав-членів ЄС.

Угода містить преамбулу, 125 статей, 16 додатків і 8 протоколів. Вона передбачає співробітництво за широким спектром питань, здебільшого у сфері економіки. Асоціація спрямована на досягнення вільного переміщення товарів, осіб, послуг та капіталів. Згідно з цією Угодою, пріоритетною є побудова тісних економічних взаємин, аж до вступу Болгарії в ЄС, про що йдеться в преамбулі Угоди (Болгарія стала членом ЄС 1 січня 2007 р.). Як і інші угоди «Про асоціацію», ця угода передбачала політичний діалог сторін та визначала організаційну структуру асоціації.

1 лютого 1993 р. укладено Угоду про асоціацію між ЄС та Румунією [4], яка набула чинності у 1994 р., після ратифікації в парламенті Румунії, Європейському парламенті та у всіх національних парламентах держав-членів ЄС. Угода містить преамбулу, 126 статей, 19 додатків і 7 протоколів. У преамбулі угоди також зазначено про перспективу членства Румунії в ЄС (Румунія стала членом ЄС 1 січня 2007 р.).

Угоди «Про стабілізацію та асоціацію» мали бути укладені між ЄС та Македонією (Колишньою Югославською Республікою Македонія), Хорватією, Боснією та Герцеговиною, Сербією, Чорногорією, Албанією і Косово. Проте на сьогодні такі угоди підписано тільки з Македонією (26 березня 2001 р. у Люксембурзі, набула чинності у 2004 р.) і Хорватією. Угода між ЄС та Македонією [8] містить преамбулу, 128 статей, 7 додатків і 5 протоколів. Преамбула угоди також передбачала перспективу членства Македонії в ЄС (сьогодні Республіка Македонія має офіційний статус кандидата, який отримала у грудні 2005 р.).

Відносини між ЄС та Хорватією регламентує Угода «Про стабілізацію та асоціацію» між Республікою Хорватія та ЄС та їх державами-членами, укладена 29 жовтня 2001 р. в Люксембурзі. Ця угода набула чинності 1 лютого 2005 р. Вона містить преамбулу, 130 статей, 6 додатків і 6 протоколів. У цій угоді, як і в інших типових угодах, зазначено про перспективу вступу до ЄС. Хорватія була державою кандидатом на вступ до ЄС ще від червня 2004 р. У червні 2006 р. очільники ЄС заявили про прогнозований вступ Хорватії до ЄС 2010 р. (заява про вступ надійшла 21 лютого 2003 р.). Хорватія була прийнята до членів ЄС у 2012 році [9].

Угода «Про асоціацію» між ЄС та Туреччиною набула чинності у 1964 р., після її ратифікації в турецькому парламенті та національних парламентах держав-членів Союзу [16]. Ця Угода, як і інші міжнародні договори Союзу, укладені спільно Спільнотами та державами-членами, містить преамбулу та 33 статті.

Угода «Про асоціацію» з Туреччиною є однією з досі чинних угод. Вона визначає співпрацю сторін за широким спектром питань, здебільшого в сфері економіки. Окрім економічних положень, Угода «Про асоціацію» з Туреччиною передбачає політичний діалог сторін, визначає організаційну структуру асоціації. Відповідно до Угоди «Про асоціацію», у співпраці між Туреччиною та ЄС у довгостроковій перспективі пріоритетною є побудова міцних економічних відносин, аж до вступу Туреччини до ЄС. Сьогодні Туреччина має офіційний статус держави-кандидата (англ. Applicant country, candidate country) на вступ до Європейського Союзу (з 14 квітня 1987 р.).

Вступ Туреччини до ЄС аналітики прогнозують на 2015 рік за умови здійснення Туреччиною належних соціальних й економічних реформ. Іншою проблемою є те, що лише 3 % території Туреччини належить до Європи, хоча формально, відповідно до копенгагенських критеріїв, географічних вимог немає (є прецедент входження до ЄС держави, фізико-географічно розташованої в Азії – Республіки Кіпр) [6].

Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн у різний час також подавали заяви про вступ до ЄС. Однак, зважаючи на ті чи інші причини (зокрема, негативні результати референдумів у Норвегії), так і не стали його членами. Однак ці держави є учасниками єдиної економічної зони ЄС без набуття членства. Чорногорія отримала статус офіційного кандидата 17 грудня 2010 р., Сербія – 1 березня 2012 р. Албанія, Боснія і Герцеговина офіційно визнані потенційними кандидатами.

6 лютого 2007 р. Україна і ЄС започаткували переговорний процес щодо укладення нової посиленої угоди, перший раунд якого відбувся 5 березня 2007 р. у Брюсселі. У вересні 2008 р. у Парижі під час саміту ЄС-Україна сторони погодилися, що нова угода матиме назву – Угода «Про асоціацію».

Угода «Про асоціацію» не передбачає перспективи членства України в ЄС, однак вона, на думку дослідників, сприятиме поглибленню відносин між двома сторонами, посилить політичну та економічну інтеграцію нашої держави з ЄС. Однак це буде лише початком складної роботи. Після того, як Угода «Про асоціацію» набуде чинності, Україна має виконати визначені нею завдання, насамперед у сфері адаптації українського законодавства до ЄС відповідно до вимог цієї угоди, але не обмежуючись ними, оскільки адаптація законодавства є динамічною і не може бути обмежена визначенням конкретних сфер адаптації та переліком нормативно-правових актів ЄС, що потребують імплементації в національне законодавство.

Складний процес адаптації законодавства України відповідно до *acquis communautaire* через внесення відповідних змін до чинного законодавства та розроблення нових актів з урахуванням *acquis communautaire* потребує комплексного підходу. Зміст поняття *acquis communautaire* охоплює не тільки власне нормативно-правові акти ЄС (регламенти, директиви, рішення, резолюції тощо), а й загальні принципи права ЄС, рішення Європейського Суду, стратегії, дії та спільні позиції у межах єдиної зовнішньої політики і політики безпеки, зважаючи на це, динамічний процес адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* не може обмежитися визначенням конкретних сфер адаптації та певними актами законодавства ЄС. Дуже важливими компонентами цього процесу є також імплементація та виконання адаптованого законодавства. Без цих складових адаптація законодавства є суто формальною, що призводить до неефективності цього процесу. Щоб уникнути такої проблеми, процес адаптації в Україні має чітко координуватись завдяки створенню відповідних умов. У цьому контексті досвід Польщі як нашого сусіда й держави, чий євроінтеграційний поступ завершився успішно, є надзвичайно цінним для України.

Політичні трансформації у Польщі з 1989 р. зобов'язали польських урядовців вирішити низку нових проблем, зокрема, пов'язаних з потребою формування нормативно-правової бази, яка б відповідала певним перетворенням.

Відкинувши тривалу традицію розбудови радянської моделі держави, Польща активно запроваджувала принципи демократичного розвитку суспільства та творення правової держави. Кардинальна зміна пріоритетів на користь Заходу стала ознакою її зовнішньополітичного розвитку. Про це свідчить факт оголошення стратегічної мети зовнішньої політики, тобто інтеграції в європейські та євроатлантичні структури. Протягом усього періоду після виходу з РЕВ і Варшавського договору польські дипломати були особливо активними у сфері міжнародної політики, насамперед у напрямку інтеграції їх держави в структури ЄС і НАТО.

Європейська угода (або Угода «Про асоціацію») між Польщею та ЄС в 1991 р. [17, С. 0002–0180] розпочала політичний діалог з приводу інтеграції Польщі до об'єднаної Європи. Відповідно до Європейської угоди Польща взяла на себе зобов'язання наблизити своє законодавство до законодавства Європейського Союзу.

Підписавши угоду «Про асоціацію», Польща повинна була виконати низку нових вимог. Згідно з рішенням Копенгагенського саміту (червень 1993 р.), держави, з якими підписано угоди «Про асоціацію» та які прагнуть до повноправного членства у ЄС, мають відповідати економічним та політичним вимогам і бути спроможними взяти на себе обов'язки членства. Один з них – здатність приведення національного законодавства у відповідність до загальноєвропейського. Польські законотворці зобов'язувалися всі проекти правового регулювання розглядати на предмет їх відповідності праву ЄС. Особливе значення серед копенгагенських вимог мало положення про зобов'язання держави-кандидата забезпечити імплементацію норм права ЄС у національне законодавство та гарантувати його ефективну реалізацію через адміністративні та судові органи.

Це зобов'язання було формальним та його можна характеризувати як належне ставлення до питання, оскільки не визначало ані терміну свого виконання, ані обсягів виконання. Проте воно було дуже важливим, зважаючи на плани Польщі набути членства в Європейському Союзі, особливо при тому, що це бажання підтримувалося ЄС.

Отже, інтеграція кожної з асоційованих держав до внутрішнього ринку ЄС, серед них і Польщі, передбачає складну адаптацію системи законодавства, регулювання та методів сертифікації цієї держави до вимог законодавства ЄС. З огляду на це, важливо не просто увідповіднити законодавство вимогам ЄС, але й створити таку «інфраструктуру», яка б гарантувала ефективне функціонування цього законодавства. Йдеться про створення системи інститутів, структур та адміністративних механізмів, які потрібні для ефективної імплементації адаптованого законодавства.

Для виконання зазначених завдань у Польщі 24 лютого 1994 р. утворено Комісію експертів з гармонізації польського права з правом ЄС. Ця Комісія розробила довгострокову програму адаптації польського законодавства до *acquis communautaire*. Було визначено 23 пріоритетні сфери адаптації законодавства. Згодом було розроблено плани внесення змін до чинного законодавства і,

за потреби, проекти нових законів у зазначених сферах з відповідним обґрунтуванням. Після чого було складено звіти, деякі з них стали основою для розроблення законодавчих заходів з гармонізації. Згодом було затверджено ще декілька національних програм адаптації польського законодавства [6, С. 122–256].

8 серпня 1996 р. законом польського Сейму [17] створено Комітет європейської інтеграції (КЄІ) – інститут, який мав відповідати за європейську інтеграцію Польщі. До Комітету європейської інтеграції увійшло близько 400 осіб. Цей урядовий орган повинен був планувати та координувати курс політики інтеграції Польщі до ЄС, програмування та координації дій щодо пристосування держави до європейських стандартів. Цей орган виконавчої влади повинен був також підготувати експертні висновки, де б зазначалася інформація про відповідність проектів нормативно-правових актів, які розробляли галузеві міністерства, *acquis communautaire*.

У січні 1997 р., готуючись до вступу в європейські структури, Польща ухвалила документ «Національна стратегія інтеграції». У цьому документі була визначена стратегія діяльності урядових органів, а також інших учасників інтеграційного процесу. Завдання програми було досягнення головних цілей інтеграції у Європейський Союз, координація їх реалізації, з'ясування найоптимальніших шляхів входження до структури та підготовки Польщі до членства в ЄС [17].

16 червня 1997 р. на Амстердамському саміті Європейська Комісія затвердила «Порядок денний 2000» (Agenda 2000) щодо перспективи подальшого розгортання розширення ЄС і його можливих наслідків [14]. На підставі аналізу офіційної інформації, рапортів спостерігачів ЄС, доповідей та резолюцій високопосадовців ЄС, висновків міжнародних валютних інституцій та результатів виконання державами-заявниками Європейських угод, у ньому зроблено спробу оцінити трансформації кожного із десяти зацікавлених претендентів, а також визначено межі прийняття нових членів з огляду на фінансові звіти ЄС, беручи до уваги перспективи розширення та його наслідки для стабільності спільноти.

За офіційними результатами оцінювання, 16 липня 1997 р. Польщу, а також Чехію, Естонію, Угорщину та Словенію зараховано до першої групи кандидатів (згодом до них долучився і Кіпр), з якими, за рекомендаціями Комісії, насамперед мали розпочати переговори про вступ. Хоч і жодна із зазначених держав не відповідала копенгагенським критеріям повністю, Європейська Комісія підтвердила їхню спроможність досягти належного рівня у середньостроковій перспективі [2, С. 650].

11–12 грудня 1997 р. на Люксембурзькому саміті ухвалено резолюцію про початок переговорів щодо розширення ЄС. Відповідно до неї, в ЄС запрошували не лише держави першої, але і другої «хвилі розширення». У колі держав «першого траншу» були Польща, Чехія, Угорщина, Естонія, Словенія та Кіпр, а до другої групи зарахували Словаччину, Болгарію, Румунію, Латвію та Литву. За рішенням саміту, Єврокомісія планувала розпочати аналіз прогресу, якого досягли кандидати. Також було заплановано опублікувати на його підставі річні звіти. Згідно з оцінкою Європейської Комісії у Польщі наприкінці 1997 р. було позитивно відзначено її відповідність політичним критеріям, наближення економічних показників до європейських, а стосовно третього копенгагенського критерію (готовності взяти на себе обов'язки членства в Союзі) зазначено, що «в окремих секторах досягнуто прогресу більше, ніж в інших» [2, С. 655].

Щоб оцінити рівень відповідності польського права *acquis communautaire*, у 1998 р. КЄІ провів масштабне дослідження. За його результатами було складено звіт. За результатами дослідження законодавство ЄС було поділене на 29 сфер, у кожній з яких сформульовано перелік розділів для переговорів про приєднання Польщі до ЄС, а саме: вільний рух товарів, послуг, осіб та капіталу, політика у сфері конкуренції, право компаній, сільське господарство, рибальство, транспортна політика, оподаткування, статистика, економічний і валютний союз, соціальна політика і зайнятість, енергетика, промислова політика, малі та середні підприємства, освіта та навчання, наука й дослідження, телекомунікації й інформаційні технології, культура й аудіо-візуальна політика, регіональна політика, захист довкілля, захист споживача й охорона здоров'я, спільна зовнішня та безпекова політика, митний союз, зовнішні відносини, співробітництво у сфері юстиції та внутрішніх справ, фінансовий контроль, фінанси і бюджет. Також КЄІ затвердив робочі

графіки щодо адаптації законодавства, які, відповідно до своєї компетенції, готували профільні міністерства, за участі зовнішніх експертів (науковців, фахівців у сфері євроінтеграції та ін.). Агенти КСІ проводили зустрічі з представниками профільних міністерств, на яких розглядали питання імплементації адаптованого законодавства: чого досягли в цій сфері міністерства, які виникли проблеми та чому. Такий прямий діалог виявився дуже ефективним, оскільки допоміг вчасно виявити проблемні питання, з якими міністерства мають справу під час проведення належної роботи, та, відповідно, вчасно реагувати на це і, що вкрай важливо, ефективно координувати весь процес адаптації [18].

На основі переговорів Комітет європейської інтеграції уряду Республіки Польща документально визначив найпринциповіші та найсуттєвіші аспекти польської позиції у питанні європейської інтеграції у «Національній програмі підготовки Польщі до вступу у Європейський Союз» (23 червня 1998 р.). Програма обґрунтовувала пріоритетні напрями співробітництва Польщі з ЄС та подала приблизну діаграму дій, які треба було виконати протягом 1998–2002 рр. Відповідно до положень документа, було чітко регламентовано діяльність інститутів, які виконували євроінтеграційну стратегію Польщі та контроль за нею, а також забезпечують реалізацію її фінансування. Цей проект став одним з інструментів реалізації програми «Партнерство заради членства» [13].

Хоча Україна, на відміну від Польщі та інших вищезазначених держав, поки що не має підтвердженої перспективи членства в ЄС, однак український соціум підтримує євроінтеграційні наміри, а функції уряду України щодо переговорів в укладенні Угоди «Про асоціацію» суттєво не відрізняються від тих, які свого часу виконував уряд Польщі. На відміну від Польщі, в Україні діє декілька органів, відповідальних за розроблення та координування державної політики у сфері адаптації законодавства, а саме: Координаційне бюро європейської та євроатлантичної інтеграції при Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Міністерство юстиції та утворений при ньому Державний департамент з питань адаптації законодавства. Однак немає чіткого розподілу функцій цих органів на законодавчому рівні. Дублювання цих повноважень може зробити неможливою належне виконання потрібних завдань з адаптації права та державних інститутів, що сповільнить темпи інтеграції.

Аналізуючи досвід Польщі в період перед приєднанням до ЄС і механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС, можна зробити висновок, що в нашій державі наявний нечіткий розподіл повноважень державних органів у сфері адаптації законодавства та їх дублювання. Для послідовної та злагодженої роботи з пристосування відзначеного законодавства до європейського передусім потрібно сформувати нормативно-правову базу для його реалізації. Такий механізм має гарантувати уникнення суперечностей у завданнях і функціях різних державних органів. Лише ефективно координуючи ці процеси на національному рівні, можна досягти успішної та швидкої адаптації українського законодавства до *acquis communautaire* та зміцнити переговорний потенціал України. Розгорнутий координаційний механізм процесу адаптації, розділений між різними державними органами та підрозділами, може призвести до безладу і розпорошення сфер відповідальності. На черзі ще один важливий пріоритет адаптації законодавства України до *acquis communautaire* – належна адміністративна спроможність відповідальних органів влади імплементувати адаптоване законодавство. Загалом йдеться про вирішення проблем законодавства про вибори, зокрема перехід до єдиного Виборчого кодексу; виправлення наслідків вибіркового правосуддя і недопущення його нових випадків; реалізація всеохопної програми реформ, передбаченої порядком денним асоціації.

Тому ми переконані, що хоч спроби ЄС реформувати і «європеїзувати» політичну й державну системи в Україні досі не мали успіху, вони можуть стати успішними пізніше. Регулярний моніторинг і надання технічної й фінансової підтримки ЄС доклалися до позитивних зрушень, але не досягли мети загалом. Однією з причин цього є надто слабка система мотивацій для української політичної еліти з боку ЄС, про що свідчать останні події в нашій державі (йдеться про відтермінування Україною підписання угоди «Про асоціацію» та мітинги народу щодо незгоди з такою політикою уряду нашої держави та щодо підтримки європейського напрямку Україною). Перспективним напрямом подальших досліджень все ще залишається процес інтеграції нашої

держави в світове співтовариство. Для реалізації цього курсу перш за все потрібно, щоб в Україні відбулися серйозні зміни та реформи, щоб ЄС прихильніше ставився до неї.

1. Арон Р. *Мир і війна між націями* / Реймон Арон. – К.: Юніверс, 2000. – 688 с. 2. Волес В. *Творення політики в Європейському Союзі* / Вільям Волес, Гелен Волес / Пер. з англ. Р. Ткачук. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 871 с. 3. *Європейское соглашение об ассоциации между ЕС и Болгарией 1994 г.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eulaw.edu.ru/documents/legislation/eea/eea_bulgaria.htm. 4. *Європейское соглашение об ассоциации между ЕС и Румынией 1993 г.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eulaw.edu.ru/documents/legislation/eea/eea_romania.htm. 5. Кравчук І. В. *Гармонізація національних правових систем з правом ЄС* / І. В. Кравчук, М. В. Парапан. – К.: Вид. Дім «Слово», 2004. – 320 с. 6. *Майбутнє розширення ЄС* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://all-sci.net/istoriya-ukrainy/maybutne-rozshirennya-28082.html>. 7. Микієвич М. М. *Міжнародно-правові аспекти співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами: Дис.... канд. юр. наук.* – Львів, 1996. – 180 с. 8. Троицкий М. *Європейский Союз в мировой политике* / М. Троицкий // *Международные процессы.* – 2004. – Т.2, №2. – С. 43–58. 9. *Транскордонні програми* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.enpi.org.ua/index.php?id=36>. 10. Чубарьян А. О. «Бриановская» Європа / А. О. Чубарьян // *Метаморфозы Европы* / РАН, Ин-т всеобщей истории; Центр по изучению европейской цивилизации. – Отв. ред. А. О. Чубарьян. – М.: Наука, 1993. – С. 17–25. 11. Эмерсон М. *Формирование политических рамок Большой Европы* / М. Эмерсон // *Современная Европа.* – Вып. 3. – Июль – сентябрь 2004. 12. *A new idea for Europe. The Schuman declaration – 1950–2000.* European Commission. Series: European Documentation. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000 – P. 15. 13. *Communication from the Commission to the European parliament and the Council Eastern Partnership COM (2008) 823/4,* Commission of the European Communities. – Brussels, 2008. – 14 p. 14. *Communication from the Commission to the Council and the European parliament Neighborhood: A new framework for relations with our Eastern and Southern neighbors: 11 March 2003* / Commission of the European Communities. – Brussels, 2003. 15. Dougherty J. *Contending Theories of International Relations. A Comprehensive Survey* / J. Dougherty, R. Pfaltzgraff. – 3d ed. – New-York: Harper Collins, 1990. – P. 433. 16. *EUROPA – European Commission – Homepage.* 17 July 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/glossary/index_en.htm#acquis. 17. *Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part* // *Official Journal L 348.* – 1993. – 31 desember. – P. 0002 – 0180. 18. Lazowski Adam. *Adaptation of the Polish legal system to European Union law: Selected aspects* / Lazowski Adam. – SEI Working paper № 45. – May 2001. 19. Moravcsik Andrew. *What Lessons to learn from Europe's Crises? Is there really a crisis of European leadership?* – Issue 11, 2004. 20. Stone S. *European Integration and Supranational Governance* / S. Stone, W. Sandholtz. – Oxford; New York: Oxford University Press, 1998. – P. 299–300. 21. Varwick J. «European Neighbourhood policy» *Challenges for the EU– Policy towards the new neighbours* / J. Varwick, K. O. Lang. – Berlin, 2007. – 229 p.